

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Inquisitorum Iurisdictio Quoad torturam

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Et in certis
Regnis Hispaniarum
sodomitas.

99. Vigesimo secundo inquisitores Luitania ex const. Pii IV. & Greg. XIII. & ex Privilegio Regis, ut notat Moura de inegnt. op. v. c. 1. sec. 3. c. 1. nu. 16. procedere possunt contra sodomitas. Quod etiam de inquisitoribus Valentia, Aragonia, & Barcinonae ex Bulla Clem. VIII. testatur Palaus tom. 1. str. 4. disp. 8. punct. 12. n. 11. p. 4. r. 7. ref. 20.

An sint iudices competentes reconciliatorum, Hispanice (Sambenitadas.)

Respondeo in aliquibus casibus affirmativè.

100. Vigesimo tertio secundum quosdam apud Roias singul. 68. num. 1. & 3. inquisitores sunt iudices competentes super reconciliatos; Hispanice sambenitadas. Sed ipse merito contrarium tenet. Nec obstat cap. aliud 11. quæst. 2. Nam, ut observat Pegna, varias habet expositiones. Attamen non est dubitandum, si inter se dicti poenitentes rixati fuerint, dum in carceribus detinentur, vel propter habitum poenitentia unus in alterum convicia dixerit, posse inquisitores illos punire. Ita Roias *ibid.* contra Farinacium de har. quæst. 186. n. 37. in fine p. 4. r. 8. ref. 69.

Sicut si poenitentiam ab ipsis impossitam non impleverint.

101. Possunt etiam tales, & omnes alios punire, si poenitentia ab ipsis imposita non adimpleant: sunt enim de hæretici suspecti, quasi præcedens illorum conversio ficta fuerit. Ita Simanca ench. titul. 61. numer. 7. parte 4. tractat. 7. resol. 14.

102. Hæc sunt delicta, in quibus inquisitores habent jurisdictionem in Christianos. Nam

Puniant itæ Iudeos negantes Deum unum æternum, omnipotentem, creatorem omnem.

103. Vigesimo quarto procedere etiam possunt ex Bulla Gregorii XIII. edita anno 1561. contra Judæos negantes, quæ habent cum Christianis communia circa fidem, ut Deum esse unum, æternum omnipotentem, omnium creatorem; aut id alicui etiam privatim insinuantes.

Et sic ad sectam Saracenorum vel aliam impiam transiunt, atque ad hæc Damones invocantes, confulentes, eis immolantes, thus, & alias stianos perdu-

Et ex hoc capite punite Judæos possunt, si ad sectam v. g. Saracenorum transierint, quia tunc necesse habent peccare in his, quæ communiter nobiscum creantur. Ita Directorium part. 2. quæst. 46. contra Soufam libro primo cap. 37. num. 27. part. 4. tract. 7. ref. 2. initio, & s. Sed ex fumigationes offerentes Verbo, facto,

exemplo, aliove modo nefaria hujusmodi docentes Christianos, vel ad capere docere tentantes. Christum purum hominem aut peccatorem, Deive Matrem non Virginem, similesve hæreticales blasphemias proferentes. Auxilio, consilio, opere Christianam à fide ad impias sectas, superstitiones, aut hæresim sollicitantes. Aliquem à fide vel Baptismo post ejus declaratam nutu, verbo, facto, aut alio quocumque modo voluntatem retrahentes, dehortantes, aut quovis modo impedientes Hæreticos, apolitave scienter receptantes, alentes, comearu juvenes, associantes, deducentes vel deducendos, & associandos curantes, defendentes, & quomodolibet auxiliium, consilium, favorem deferentes, vel faciætes, ne ab eis perpetrata investigari queant. Prohibitos libros defendentes, retinentes, aut divulgantes, vel ad eam rem operam suam conferentes Decisioni habentes Christianos: sacram Hostiam, Crucem, Christum Dominum conspuentes, vel facientes quid simile.

Agnum, ovem, aut aliud quid cruci affigentes, aut appendentes. Christianas nutrices tenentes, vel cogentes quando communicant, uno, aut pluribus diebus effundere lac in cloacas, aut latrinas. Et in his casibus Inquisitores procedere possunt non solum contra Judæos; sed etiam Mauros, & alios quoscunque infideles. Ita Ricciullus de iure pers. lib. 1. cap. 5. numer. 7. part. 4. tractat. 7. resol. 2.

edre tentantes. Hæreticaliter de Christo & Christi partibus blasphemantes. Christianos ad hæresim vel aliam falsam sectam sollicitantes, retrahentes, dehortantes, aut quovis modo receptantes, alentes, comearu juvenes, associantes, deducentes vel deducendos, & associandos curantes, defendentes, & quomodolibet auxiliium, consilium, favorem deferentes, vel faciætes, ne ab eis perpetrata investigari queant. Prohibitos libros defendentes, retinentes, aut divulgantes, vel ad eam rem operam suam conferentes Decisioni habentes Christianos: sacram Hostiam, Crucem, Christum Dominum conspuentes, vel facientes quid simile. Christianos ædificantes. Hæreticos, & apollatas, aut quovis modo juvenes, associantes, deducentes vel deducendos, & associandos curantes, defendentes, & quomodolibet auxiliium, consilium, favorem deferentes, vel faciætes, ne ab eis perpetrata investigari queant. Prohibitos libros defendentes, retinentes, aut divulgantes, vel ad eam rem operam suam conferentes Decisioni habentes Christianos: sacram Hostiam, Crucem, Christum Dominum conspuentes, vel facientes quid simile.

Christianos ædificantes. Hæreticos, & apollatas, aut quovis modo juvenes, associantes, deducentes vel deducendos, & associandos curantes, defendentes, & quomodolibet auxiliium, consilium, favorem deferentes, vel faciætes, ne ab eis perpetrata investigari queant. Prohibitos libros defendentes, retinentes, aut divulgantes, vel ad eam rem operam suam conferentes Decisioni habentes Christianos: sacram Hostiam, Crucem, Christum Dominum conspuentes, vel facientes quid simile. In quibus casibus puniunt etiam Mauros, & alios infideles.

INQUISITORVM JURISDICTIO

Quoad torturam.

104. Inquisitores debent esse proniores ad torturam; quia crimen hæreticis est occultum, & difficilis probatio. Ita Rojas de hæret. part. 2. numer. 295. & alii contra Torreblancam de mag. lib. 3. cap. 19. num. 3. Simanca Ench. 2. num. 52. num. 26. & cath. inst. tit. 65. n. 51. addit. Est enim aliam rationem; quia confessio rei in casu

comodatio, casu hæresis non solum Reipublicæ, sed
 abjuratio, ipsimet hæretico proficit, Vnde inter
 & purgatio, remedia terminandi processum, quan-
 do reus est tantum indiciatus, tortura
 videtur cæteris ad veritatem eruendam
 nandum pro- accommodatior: cum purgatio, & ab-
 cessum semi- juratio potius inventæ sint ad excluden-
 plenum. dam suspicionem, & infamiam hæresis.
 Ita Pegnap. 3. commen. 39. ex Instructio-
 ne Toletan. ann. 1561. num. 46. 47. 48.
 Secundum quam licet quando adsunt
 indicia ad torturam; indici possit pur-
 gatio: melius tamen esse, ait Genuensis
 in praxi cap. 32. quod reum torqueant.
 Et ita conclusum esse in Curia Archie-
 piscopali Neapolitana part. 4. tr. 6. resol. 1.
 Quod etiam procedit in Clericis. Ita
 Guazzinus tom. 2. lib. 1. defen. 30. cap. 10. n.
 6. ibid. resol. 36. in fine.

Non debet 105. Cæterum cum tortura sit reme-
 tamen adhi- dium subsidiarium, & ultimum, adhi-
 beri, quando bendum solum in defectu testium, ut
 delictum alia inter alius Porrell. verb. Tortura, num. 4.
 via probatur. quoties delictum alia, via probari potest,
 a tortura abstinere debent. ibidem §. No-
 tandum.

Nec sine sus- 106. Et quamvis doceat Delrius disq.
 ficientibus magis. appen. 2. lib. 5. quasi. 22. leviora in-
 indicis. dicia requiri ad torquendum reum in
 crimine hæresis, quam in aliis crimini-
 bus, Simanca in ench. tit. 52. numer. 52.
 & alii ex l. 1. in princip. ff. de quest. ibi,
 ita ut sola servorum confessio deesse videat-
 tur, & ex l. milites, §. oportet, & l. cum co-
 gnitionaliter. Cod. eod. tit. requirunt in
 hoc crimine indicia magna, & vhe-
 menter urgentia, ita ut sola rei confessio
 deesse videatur.

Et quoad 107. Quod in particulari
 Clericos, & Religiosos ur- de Clericis, & Religiosis docet Guazzi-
 gentioribus. nus tom. 2. lib. 1. defen. 30. c. 10. num. 6.
 propter præsumptionem bonitatis,
 quam ipsi habent. Vbi infra resol. 36. in
 fine.) Quænam autem sint indicia ma-
 gna, & urgentia, docent Blancus de
 indic. num. 10. & Guazzinus tom. 2. lib.
 1. defen. 30. cap. 4. num. 3. Sed ego puto in
 hoc dari non posse certam regulam,
 sed standum arbitrio DD. Inquisito-
 rum, pensatis circumstantiis in casu
 particulari. Ita Caballus ref. crimin. cent.
 3. cas. 251. num. 14. & alii. Verum Inquisi-

torum arbitrium non est absolutum, sed Arbitrio In-
 limitatum secundum juris dispositio-
 nem. Ambrosinus de proc. inform. lib. 4.
 cap. 1. n. 15. & alii communiter. Unde, si
 reus sine legitimis indiciis tortus confi-
 teatur, talis confessio nihil confitenti
 præjudicat; etiamsi superveniant legiti-
 ma indicia. Ita Binsfeldius comm. de ma-
 tes. & matb. leg. 7. q. 2. conclus. 2. Immo
 etiamsi indicium superveniat sit indi-
 cium confessionis extrajudicialis. Ita
 Quevedo de indic. & tort. part. 2. cap. 4. n.
 11. contra Marsilium in l. q. n. 63. de q. p. 4.
 tr. 6. resol. 2.

107. Si sint indicia sufficientia ad tor-
 turam, sed reus illa eliderit per alia indi-
 cia, non potest torqueri. Ita Guazzi-
 nus tom. 2. lib. 1. defen. 20. cap. 4. n. 23. DD.
 communiter. Imò secundum Gram-
 maticum vot. 3. num. 20. & alios, unum
 indicium pro reo tollit indicia fisci, ut
 torqueri non possit. Sed hoc non placet.
 Sicut non placet doctrina Bajardi add.
 ad Clar. q. 64. num. 98. quod sit in arbi-
 trio judicis, super quale indicium reus
 debet torqueri: quia ut torqueri debeat,
 omnia indicia cumulari debent. Ita Ca-
 valcanus de brach. regio. part. 3. 134. ibid. §.
 Et tandem.

108. Si Inquisitores habent vhe-
 mentem opinionem contra reum, quamvis
 extra processum, possunt eum verba-
 liter terrere, minando torturam, etiam
 si indicia legitima non procedant: quia
 hoc non est torquere. Nisi sit persona
 timida. Ita Guazzinus tom. 2. lib. 1. de-
 fen. 30. cap. 5. num. 3. Qui addit, quod
 quando adsunt indicia ad terrendum,
 vel leviter torquendum, possunt judi-
 ces reum in loco torturæ spoliare, & fu-
 ni alligare, vel in saltum elevare. Quod
 personalis tractat. de indic. n. 78. exempli-
 ficat, quando judex haberet unicum te-
 stem non integrum, vel duos testes sin-
 gulares deponentes de indiciis remotis.
 Et Peregrinus cons. 2. n. 104. docuit, u-
 num indicium remotum sufficere ad in-
 ferendam torturam levem. Sed hæc do-
 ctrina in nostro Tribunali non est in usu
 ibid. §. Notandum.

109. † Ut ergo reus torqueri possit,
 Rrr
 Quod requi-
 requi-

Quid si reus
 indicia suffi-
 cientia per a-
 lia indicia
 communiter
 confutaret.

Et an desi-
 ciente suffi-
 ciente proba-
 tione, terrere
 reum possint.
 Minando tor-
 turam.

Ducendo ad
 locum tortu-
 ra?

Spoliando
 ibi?
 Et funi alli-
 gando.

natur ad in-
dicentiam
torturam?
Quanam in-
dicant?

requiritur sufficientia testium deponen-
tium vel immediatè de ipso delicto, vel
de confessione rei extrajudiciali, vel
de famo, vel de indicio proximo, &
maximè inferente delictum, vel etiam
de remotis. † Nam indicium proximū,
quamvis unicum, sufficit ad torturam,
ut patet ex Carerio in *pract. l. observa-
re curabis, num. 109.* & aliis. Unicum
verò indicium remotum non sufficit:
sed debent esse saltem duo. Et tunc Ber-
tazzolius in *l. mox citat.* docet sufficere,
etiam si sint levia. Cui subscribit Del-
rius *appen. 2. lib. 6. quest. 2.* etiam in casu,
quo in jure non sint expressa; dummodo
sint verisimilia, & probata saltem per
duos testes; quod est valdè notandum,
part. 4. tit. 6. resol. 4.

Et testis?

110. Ceterum, si testimonium sit im-
mediatè de ipso delicto, sufficit etiam si
sit unicum, dummodo sit omni exceptio-
ne majus. Ita Villadiego in *polit. cap. 3. n.*
367. Erit verò omni exceptione major
testis secundum Gloss. *verb. majores, cap.*
1. de affin. & consang. si nulla exceptione
repelli poterit, seu nullam prorsus macu-
lam contraxerit, *part. 4. tractat. 6. resolu-
tione 6.*

Præsertim in
re bona fa-
ma?

111. Adverte tamen, quòd si reus sit bo-
næ famæ, non potest torqueri ex dicto
unius testis, etiam omni exceptione ma-
joris, ut docet Sanctarellus *c. 41. dub. 1. n.*
1. quamquam contrarium docet Cabal-
lus *cent. 1. cas. 84. num. 15.* E contra verò,
si reus sit malæ vitæ, torqueri potest ex
testimonio unius de visu, quamvis
non omni exceptione majoris, ut do-
cet Farinacius *question. 37. numer. 65.*
dummodo non sit ipso jure inhabilis,
vel non patiatur plures defectus. *Ibid. §.*
Sed quid.

112. Quando habentur duo indicia re-
mota, ut ad torturam sufficiant, proba-
ri debent singula duobus testibus. Id-
que Farinacius *n. 14.* ad eò verum putat,
ut *n. 16.* dicat unicum testem, quamvis
omni exceptione majorem, non proba-
re remotum indicium. Et juxta hanc do-
ctrinam Clarus *lib. 5. §. fin. quest. 22. num.*
2. concordat Gloss. in *l. fin. v. vel indicis.*
§. fam. haris, cum Gloss. in l. si quis v. vel

*convictus. C. ad leg. Julia majest. quæ vi-
dentur sibi contraria. part. 4. tractat.*
6. resol. 3. Duo autem testes contestes
probant indicia remota, etiam si aliàs
non sint idonei, ut familiares, infames,
&c. Ita Rojas *de har. part. 2. num. 289.*
contra Menochium *de præsumpt. lib. 1.*
cap. 9. n. 5. Et ratio est; quia indicia re-
mota, ut sufficiant ad torturam, de-
bent esse duo, & probata per duos, &
duos, & ita quatuor testes: quos proin-
de non oportet esse omni exceptione
majores, sicut is, qui immediatè depon-
it de delicto: hinc enim solus sufficit ad
torturam. *Ibid. §. Nota.*

113. Si verò indicia remota sint plura
duobus, tunc & satis est probari testibus
singularibus, ut docet Locatus *q. 37.* con-
tra Simancam *tit. 65. nu. 4.* Et Caballus
cent. 2. cas. 193. n. 6. probabiliter sentit,
sufficere singulares minus idoneos, &
repulatos. Quamvis Sousa *lib. 2. cap. 39.*
sententiam Locati limiter ad indicia pro-
xima. *part. 4. tit. 6. resol. 5.*

114. Et ad particularia descendendo, Certè non
Inquisitores Romani (nam Hispani possunt tor-
Confessarios sollicitantes torquere non quere Con-
solent) non possunt torquere Confessa fessariū solli-
cium sollicitantem ex delatione unius citantem ex:
fœminæ quantumvis honesta, & bonæ delatione u-
famæ. Quidquid eòtra sentiat Zanardus nius fœminæ
part. 3. cap. 88. Probatur a majori; quia quantumvis
delatio cujusvis fœminæ unica non honesta.
sufficit ad detrudendum in carcerem Imò nec in-
Confessarium, ut contra Canteram carcerare.
apud ipsum optimè observat Sousa *de*
Confess. sollicit. tractat. 2. cap. 21. numer. 6.
ergo multò minus sufficit ad eum tor-
quendum. Et ratio est; quia mulier
nunquam est testis omni exceptione ma-
jor. Igitur Inquisitorum arbitrio remit-
titur, quinam testium numerus in hoc
delicto sufficiat, consideratis circum-
stantiis, qualitate reorum, & testium;
&c. In Tribunali Hispanico talis Con-
fessarius nunquam detruditur, nisi à
duobus, vel tribus denunciatur, ut ob-
servat Sousa *ibid. num. 7.* Et si est Reli-
giosus, non detruditur in carcerem se-
cretum sine consilio supremi Senatus. *part.*
4. tit. 6. resol. 21.

Item nec ex dicto unius testis minoris 20. annis.

115. Præterea non possunt inquisitores torquere reum ex dicto unius testis minoris viginti annis, quia talis testis non est omni exceptione major, nec integer, cum non habeat ætatem requisitam in l. cum non habeat ætatem requisitam in l. in testimonium. Ita Canter a 99. crim. cap. 2. de prob. per testes quasi. l. n. 31. contra Bartolum in leg. de minor de quasi. in prin. Sufficiunt tamen duo testes minores, quia secundus facit novum indicium, cum quo testimonium unius sufficit ad torturam. Ita Delrius disq. mag. app. 2. lib. 5. quasi. 15. litt. F. Et Canter a ubi supr. observat in Consilio subpremo inquisitionis ex dicto unius testis mulieris, & minoris captos fuisse duos homines pro hæresi, qui erant de genere Maurorum, & quorum ceremoniæ erant Mahumetana; quia nimirum contra eos erat præsumptio, cum ex malis parentibus præsumatur contra filios, ex cap. quia verisimile, de præsumpt. p. 4. tr. 6. resol. 25.

Et in Clericis præter indicia requiri infamiam, docet Canter a 9. 11. de reo. n. 11 & alii. Quæ opinio est probabilis, & pia, ac multum favens statui Clericorum. Sed in casu hæresis contrarium tenendum puro cum Pegna part. 3. comm. 110. litt. F. & aliis, quia majus periculum imminet in Clerico, & Doctore, qui magis possunt alios lædere sua doctrina, quam in laicis ignavis. Et dato quod infamia necessaria sit ad Clericum torquendum, hæc sufficienter habetur ex semiplena probatione, aliisque indicis, quæ eum suspectum, & infamatum reddunt. Observent tamen inquisitores, quod in casu occurrenti, cæteris paribus, mitius torquendi sunt Clerici, quam laici Ita Pegna ibid. & alii contra Quevedo de indic. part. 1. cap. 12. n. 17. p. 4. tr. 6. resol. 36.

Non sufficit ad torquendum reum dictum socii criminis.

117. Inquisitores non possunt reum torquere ex solo dicto socii criminis, nisi aliud indicium, aut præsumptio concurrat: quia ex dictis supra ad torturam tunc sufficit unicus testis, quando est omni exceptione major qui facit probationem semiplenam: talis autem non est socius criminis. Ita Canter a 99. crim. c. 2.

q. l. n. 57. & alii contra Blancum de indic. ad l. fin. d. q. n. 378. & 179. & alios part. 4. tr. 7. res. 7.

118. Quænam verò adminicula sufficiunt ad torquendum, si ad sit dictum unius socii criminis? Peguera decis. crim. 5. num. 35. ait, id in lege non inveniri determinatum, ided Inquisitorum arbitrio remittit. Sed, ad sedandos illorum scrupulos, apponam aliquos casus ex Quevedo de indic. & tort. part. 2. cap. 5. num. 5. & Soula lib. 2. cap. 25. num. 24. in quibus dari potest tortura cum unius socii dicto. Primus est, quando concurrunt testes de auditu. Secundus, quando concurrens fama. Tertius, quando concurrens fuga. Quartus, si concurrat stricta amicitia nominati cum socio. Quintus, si secreta allocutio, & conversatio cum eodem. Mascardus de prob. concl. 1318. numer. 43. ait dictum socii facere indicium, si interrogetur a iudice, non autem si sponte proferatur. Contrarium sentit Quevedo ubi supra num. 17. nam dictum voluntarium minus corruptum præsumitur. Sed quidquid sit de hoc: nam in nostro Tribunali socii criminis semper habentur ex interrogatorio iudicis, & si se diffundunt, id faciunt ex metu censurarum. part. 4. tr. 6. resol. 7. 8. Notandum est tamen sic obiter, & resol. 9. §. Notandum.

119. Monticellus in præx. crim. reg. 4. num. 46. ait, non sufficere dictum socii criminis adminiculatum, nisi accedat mala nominati conversatio, & fama: nam bona fama elidit indicium resultans ex socii dicto. Sed ego id remitto Inquisitorum arbitrio; nam si cum tali dicto concurrerent tor adminicula, & præsumptiones, ut superarent bonam famam, nominatus omnino torquendus esset. Ita Fatinacius quasi. 34. num. 188. Non nego tamen, personas ingentis famæ, & qualitatibus torqueri non posse ex dicto unius socii quantumvis adminiculato, ut si Princeps a subditis denunciaretur, ait Delrius disq. magic. append. 2. lib. 5. quasi. 6. aut (addo ipse) denunciaretur persona, quæ in Civitate pro Religioso, eximia sanctitatis publicè

Nisi concurrant.

Testes de auditu. Fama. Fuga.

Stricta amicitia; aut collocutio cum tali socio.

In quibus casibus non oportet quod præcesserit interrogatio iudicis.

Et, si adminicula superant bonam famam, hæc non obest.

Quævis fama ingens elidat dictum etiam duorum, & trium sociorum criminis.

Quod in aliis
sufficit ad
torturam.

publicè haberetur. Nam merita præcedentis vitæ plurimi faciendæ sunt ex l. 3. §. sed si ex improviso, & aliis. Unde cum his non solum unius, sed etiam duorum, & trium sociorum criminis dictum non sufficeret ad torturam; quod tamen in aliis sufficit, etiam si nulla adsint indicia, ut docet Palus tom. 1. tract. 4. disp. 9. punct. 15. §. 4. num. 1. contra Zagardum part. 3. cap. 9. imò etiam si non sint contestes, ex Soufa Aph. lib. 2. cap. 39 numer. 55 part. 4. tr. 6. resol. 7. §. Notandum est tamen hic, quod §. tandem, & resol. 9.

Etiã, si nulla
adsint in-
dicia.

120. Sed quid, si socii criminis præter hoc crimen, quod confitetur, patitur alios defectus? Ut si est infamis, per-

Et ipsi non
sint contestes.
Socius crimi-
nis, alius in-
habilis non
sufficit ad
torquendum
complicem.
Corollarium.

jurus, &c. Respondeo, non posse inquisitores ex ejus dicto quantum vis adminiculato reum torquere. Ita Delrius lib. 5. sect. 3. qui tamen append. 2. q. 17. lib. 5. contrariam sententiam tenendam esse putat, utpotè Reipublicæ, & justitiæ utiliozem: nam alioqui numquam inveniretur idoneus, cum malefici, & similes plurimis, horrendisque criminibus sint innodati. Sed contraria opinio, quam docuimus, est communis. Et ex ea Farinacius infert, quod si reus prius examinatus delictum negaret, & complices, vel de se confessus delictum, interrogatus de complicibus, illos taceret; si postea iterum de complicibus interrogatus, vel tortus, spontè, aut per torturam, à prima depositione variando socios nominaret, talis nominatio non faceret indicium ad socios torquendos sufficiens, & hoc ex defectu perjurii, nisi cum illius dicto gravia concurrerent adminicula. part. 4. tract. 6. resolutione 8.

Facit tamen
fidem absque
tortura.

121. Ut socii criminis fidem faciant, secundum Delrium lib. 5. sect. 3. & alios torqueri debent. Sed placet opinio Simancæ tit. 53. nu. 38 quod sufficiat juramentum. Et ita, servatur in Tribunali Inquisitionis Hispanicæ, & teste Ballo tract. var. lib. 1. quest. 26. num. 6. in magna Regia Curia hujus Regni. part. 4. tract. 6. resol. 10.

Sicut etiam

122. Similiter nec torqueri debent

testes inhabiles, ut excommunicati, infames, &c. quos dicemus infra num. 104 les.

in causis fidei admitti posse. Sed indicium faciunt, sive majus, sive minus, spectatis personarum qualitate, & aliis circumstantiis, etiam si spontè, & sine tormento testificentur. Possunt tamen, imò quandoque etiam debent torqueri, quando id DD. Inquisitores judicaverint expedire. Ita Pegna part. 3. quest. 46. comm. 113. & alii contra Sanctarellum de heret. cap. 38. dub. unicum. 1. Et ita sine tortura admittuntur testes inhabiles in Inquisitione Hispanicæ, & (teste Riccio part. 2. dec. 1. 258.) in Curia Archiepiscopali Neapolitana. part. 4. tr. 6. resol. 11.

123. Qui tortus ex dicto socii criminis adminiculato, non confitetur, potest iterum torqueri, si postea alii duo socii criminis de eodem delicto testificentur. Ita Giurba cons. crim. 50. num. 42. Licet alii in homine bonæ famæ & vitæ id procedere negent. part. 4. tr. 6. resol. 7. §. Notandum secundò.

Tortus autè
ex dicto socii
criminis, &
negativus, |
super testifi-
cantiis aliis
duobus potest
iterum tor-
queri.
Dictū lamia-
rum vulgò
(Donne di
fora) non
sufficit ad
torturam.

124. Dictum sagarum, & lamiarum, vulgò Donne di fora, quod in suo ipsatum conventu personam viderint alioqui bonæ famæ, non sufficit ad illam torquendam: quia in testimonio sagarum est peculiaris difficultas, quoniam multoties non corporaliter, sed per dæmonum illusionem alios in suis conventibus vident, quo modo videre possunt quascunque personas, etiam sanctas, si in earum personam se alii transformant. It. Farinacius de heret. quest. 185 §. 8. n. 151. & alii contra Delrium l. 5. sect. 3. Idèd in casu contingenti DD. Inquisitores consulant Tannerum tom. 3. disp. 4. q. 5. dub. 2. Palus tom. 1. tr. 4. disp. 8. punct. 16. §. 5. num. 2. observat, in Tribunali Hispanico ex depositione præcisâ complicum, sine indicio; aliisque adminiculis, reum pro hoc delicto minimè capi. part. 4. tr. 6. resol. 30.

125. Fama sola ad torturam nõ sufficit, nisi persona infamata sit vilis, & fama non sit orta à malevolis aut levibus hominibus, sed ab honestis, & fide dignis, & tandem per idoneos testes probata sit.

Sola fama
non sufficit ad
torturam.

fit. Ita Simanca *tit. 63. num. 37.* nec satis esse, quod testes dicant, hanc esse publicam famam, nisi etiam rationem addant necessarium concludentem. Quid autem doceat Caballus *cent. 1. cas. 84. num. 14.* communis opinio tenet, quod si fama esset vehemens, sufficeret ad torturam absque adminiculis. Quenam sit fama vehemens, aliqui relinquunt arbitrio iudicis. Farinacius *quast. 4. num. 28.* advertit, non esse vehementem, si ortum habeat à personis inhonestis, & non fide dignis, nisi numerus testium in probatione famæ hunc defectum suppleat. Deinde non esse vehementem, si nulla appareat causa; etiam si procedat à mille personis. Sed, cum hæc requisita ad famam vehementem sint adminicula, quæ recensuit Simanca, hæc sententiæ non pugnant: & idem est dicere famam vehementem, ac famam adminiculatam. Multi asserunt, famam habentem ortum ab aliqua verisimili causa, & conjectura, sufficere ad torturam, etiam si testes non sint ita honesti, & fide digni. Sed hanc sententiam meritò reprobatur Farinacius *ib. numer. 159.* Debent enim testes deponentes de fama esse spectatæ vitæ, & omni exceptione majores, ad minus duo. Ita Miranda *de ord. iud. tom. 2. quast. 26. artic. 5. part. 4. tractat. 6. resolutione 17.*

Nisi sit vehemens.

Seu adminiculata.

Et de ea testentur persona honesta, fide digna. Omni exceptione majores. Et ad minus dua.

An ad torturam sufficiat fuga ante, vel post accusationem?

An sola titubatio & mutatio vultus in interrogando? An variatio?

126. Fuga post commissum delictum antequam accusetur, secundum aliquos, inter quos Miranda *ibid. artic. 8.* est sufficiens indicium ad torturam; quia dicitur semiplenam probationem. Sed fuga post accusationem non ita, cum ex alia causa procedere possit. Non desunt tamen, qui dicant, fugam à carcere, etiam attentatam, esse sufficiens indicium ad torturam, dummodo non adsit animus revertendi. Vide Farinacium *quast. 30. numer. 85. part. 4. tractat. 6. resolutione 14.*

127. Sola titubatio, & mutatio vultus in interrogatione rei, non est indicium sufficiens, ut Inquisitores possint illum torquere nisi aliqua adminicula concurrant. Ita Menochius *de præsumpt. lib. 1.*

quast. 79. num. 21. Variatio seu vacillatio debet etiam adminiculari aliqua conjectura, indicio, seu præsumptione, aliàs non sufficit ad torturam. Ita Zanardus *part. 3. cap. 93.* Idem etiam dicit de mendacio, cum Miranda *tom. 2. quast. 26. art. 12.* Et mendacium *concl. 1.* contra aliquos apud Giurb. *conf. cium? 87. num. 27.* docentes, quod mendacium super facto principali per se solum sufficiat ad torturam. Et contra eundem Giurb. *ibid. num. 26.* docentem, quod plura mendacia ab invicem adminiculantur pro tortura. *part. 4. tractat. 8. resol. 15.*

128. Confessio extrajudicialis sufficit, Sufficit ad ut Inquisitores reum torquere possint, torturam quia non est credendum, aliquem sibi confessio ex-falsò crimen imponere. Ita Sylvester *in iudicia-verb. Iudicium quast. 2.* & alii. Folle-*lis. Verisimilius* verò *2. part. practic. num. 204.* ad-*ducit septemdecim requisita, ut confes-* sio extrajudicialis sufficiat ad torturam. Sed quatuor sunt necessaria. Primum, quod sit verisimilis, & causam præ-existentm habeat. Secundum, quod fiat seriò, non jocose, aut ex iracundia. Tertium, quod sit specialis de loco, & tempore, non generalis. Quartum, quod sit probata testimonio duorum. Ita Menochius *de præsumpt. lib. primo quast. 9. num. 16.* Et quoad ultimum Villadiego *polit. cap. 3. num. 317.* contra Soufam *lib. 2. cap. 22. num. 10.* qui putat sufficere, si probetur testibus singularibus, quod etiam docet Albertinus *de agnosc. quast. 25. num. 20.* si confessiones extrajudiciales essent plures, unaquæque singularibus testibus comprobata. Sed quid, si reus confessionem extrajudicialem revocaret? Adhuc torquendus esset, nisi error probetur. Ita Clarus *qu. 21. num. 31.* & Caballus *cent. 1. cas. 81. contra Menochium loc. cit. num. 25. part. 4. tr. 6. resol. 12.*

Etiamsi illa reus revocaret.

129. Quando delictum est vehementer indicatum, & reus negat, non possunt Inquisitores eum punire aliqua pœna extraordinaria, sed debent torquere, & veritatem elicere, ex *l. delictum ff. de delictum. quast.* In Tribunali maxime Inquisitionis; in quo non tam pœna reorum, quam

Torqueri debet omninò reus vehementer indicatus, qui negat delictum. Maxime in S. Officio.

quam emendatio intenditur, quæ obtrahatur confessa veritate. Ita Sanchez in opus. tom. 1. lib. 3. cap. unic. dub. 12. num. 4. & alii. Sed Menochius lib. 1. quaestione 92. numer. 3. id remittit prudentiæ Inquisitorum, part. 4. tractat. 8. resolutione 18.

130. An debeant admittere appellationem à torturæ sententia; dictum est supra n. 35.

Si superveniant nova indicia, possunt Inquisitores reum seculum & negativum iterum torquere. Ita Simanca titul. 65. num. 75. Sed indicia supervenientia, ex Guazzino tom. 2. lib. 1. diff. 30. cap. 23. num. 8. debent esse talia, ut per se sufficiant ad torturam, & præterea propinqua, non remota, quamvis.

Quevedo part. 2. cap. 7. num. 6. putat satis esse indicia remota sufficientia, & Caballus cent. 2. cas. 192. num. 5. quod sufficiant plura remota ad leviter torquendum. Pegna præterea part. 3. com. 35. numer. 156. requirit, ut indicia supervenientia sint diversa specie, & substantia à primis. Sed contra sentit Quevedo ubi supr. part. 7. tract. 6. resolutione 16.

Possunt etiã in prima tortura confessus, se retractavit.

132. Idem potiori iure dicendum est de reo semel torto, & confesso, ac confessionem postea revocante: posse nimirum secundo torqueri; quia ex illa revocatione videtur resultare novum indicium ortum ex torti vacillatione, & variatione. Ita Canteram ubi supra, qui observat, sic observari in sacro Tribunali. Et Simanca titul. 65. num. 80. qui declarat Instructionem Hispanam, anno 1484. n. 15. quæ contra videtur. part. 4. tr. 6. resol. 23.

Non tamen tertio.

133. At DD. Inquisitores non debent reum bis tortum, & confessum, sed bis etiam confessionem retractantem, tertio torquere. Nisi priores torturæ leves fuerint, & reus in posteriori confessione alia nova signa confessioni priori addiderit. Ita Canteram q. crim. cap. 2. de prob. per test. quaest. 1. numer. 67. Guazzinus tom. 2. lib. 1. defens. 30. cap. 14. num. 6. & alii multi contra alios multos cum Binsfeldio comm. de mal. & Matth.

lib. 2. quaest. 1. concl. 14. part. 4. tractat. 6. resol. 24. 1

134. Inquisitores possunt torquere reum, qui non vult respondere interrogationibus, non ad extorquendam veritatem, cum ad hoc requirantur indicia sufficientia ad torturam, sed ad extorquendam responsum affirmativam, aut negativam. Ita Baldus in l. accusatione, post num. 11. Cod. qui accusare non poss. cujus opinio in facti contingencia approbavit Consilium Neapolitanum apud Capycium decis. 145. Debent tamen in hoc sequi praxim sui Tribunalis. part. 4. tr. 6. resol. 34.

135. Reus confessus potest ab inquisitoribus torqueri ad extorquendos complices, & (ut in iure dicitur) in caput alienum. Multi enim curant plus de complicitibus, quam de se ipsis. Ita decrevit Pius V. die 28. Julii ann. 1569. & docet contra Roias de heret. part. 2. numer. 243. Canteram cap. 2. de prob. per test. quaest. 1. num. 52. qui testatur, ita praticari in supremo Consilio. Neque opus est indicium, quod habuerit complices criminis, ut docet Lessius lib. 2. c. 29. dub. 16. num. 152. & alii quia Pius V. in suo decreto id non requirit. Et hoc etiam servat Romana, & universalis Inquisitio. Ratio est; quia, ut observat Locatus verb. Hæreticus, §. hæreticus convictus, delictum hæresis est tale, ut communiter cum sociis, & complicitibus committi soleat. part. 4. tract. 6. resol. 27.

Et si est confessus ad extorquendos complices

136. Convictus, vel confessus de factis hæreticis, si neget intentionem, torquendus est super intentione secundum Canteram q. crim. rubr. de heret. cap. 1. dub. 6. num. 69. Sed Roias de heret. part. 1. num. 276. & à num. 573. putat, tradi debere Curie seculari. Si verbò convictus vel confessus sit de verbis hæreticis, & neget intentionem, conventus, torquendus esse super intentione. Mibi opinio Canteræ admittenda videtur, quando reus ultra confessionem, non convincitur de delicto. Nam si fateatur, & convictus sit, quamvis neget intentionem, tradendus est Curie seculari, alias omnes subrefigerent, & se excusa-

Et si confessus verbis hæreticis, de quibus non convincitur, torqueri potest super intentione.

excusarent. Et sic observatur in inquisitione Hispanica, ut testatur Sesse in dec. Regn. Arag. tom. 4. dec. 4.41 n. 3. par. 4. tr. 7. resol. 34.

rationabiliter ac prudenter aguat, nec ullam culpam committunt. p. 4. tract. 6. resol. 38.

Sicut legentes, & detinentes libros hæreticorum, secundum Genuensem.

137. Retinentes, & legentes libros hæreticorum, Necromanticorum pentacula, &c. torqueri posse super intentione, & complicibus ait Genuensis in pr. Archiep. cap. 68. numer. 12. part. 4. tr. 7. resol. 5.

Non possunt torqueri laborantes morbo Gallico, brachio debilitato, erudatione vena, difficili anhelitu. Non mulier pregnans. Aut puerpera ante 40. dies.

138. Cæterum persona valetudinaria torqueri non potest. Unde inquisitores non debent in primis torquere laborantes morbo Gallico, brachio debilitato, patientes erudationem venæ, vel difficultatem anhelitus. Ita Landerchius conf. 184. Circa quartanarios, consulant medicos. part. 4. tractat. 6. resol. 29. §. Et tandem.

Non minores 14. annis.

139. Item nec mulierem gravidam, etiam terrendo. Ita Pegna part. 3. comm. 39. Quamvis Zanardus part. 3. cap. 88. dicat, terri posse. Ibid. §. Dicendum est. Nec etiam puerpera ante quadraginta dies. Unde si infra hunc terminum tora confiteretur, non ei confessio præjudicet. Ita Bajardus add. ad Clarum q. 64. n. 67. Quamvis Gomez tom. 3. var. c. 13. n. 3. remittat huic terminum arbitrio iudicis. Ibid.

Aut senes.

140. Rursus torquere non possunt minores 14. annis. Ita Delrius lib. 5. sect. 9. contra Villadiego pol. 1.3 num. 322. Possunt tamen tales terrere ducendo sub equileo absque ligatura. Ita Miranda Ib. initio.

141. Et tandem non possunt torquere senes. Sed senectus non est annorum numero computanda (ut docet Villagut. prax. crimin. tit. 5. cap. 21. numer. 12. requirens annu 60.) sed valetudine, robore, qualitate delicti, & delinquentis Inquisitorum arbitrio. Quando verò torqueri non possunt, posse terri ait Cavalcanus part. 3. num. 126. Ibid. §.

Quoties Inquisitores reus torquent ex opinione probabilis, non possunt puniri.

Nota etiam. 142. Inquisitores reum torquentes ex opinione probabili quod possint, relicta probabiliori, secundum Delrium lib. 5. app. 2. q. 1. & Sancium disput. 44. c. 72. non possunt à suis visitatoribus puniri; quia

INQUISITORVM IVRISDICTIONE Quoad pœnas.

143. Pœnas hereticorum formalium invenies verb. Hæreticorum pœna, Circa pœnam abjuratōnis, vide verb. Abjurare.

Abjurantes de levi in Inquisitione Hispanica puniri possunt pœnis gravibus.

144. Abjurantes in Tribunali S. Inquisitionis de levi, secundum Zanardum part. 3. cap. 134. non possunt puniri pœnis gravibus, ut treremium, fustigationis, &c. Sed pœnis pecuniariis, vel carceris per aliquot menses, vel alterius publicæ pœnitentiæ non multum gravis. Sed praxis Inquisitionis Hispanicæ est in contrarium: nam ex dicentibus, sollicitantes in confessione aliquando damnantur ad treremes, sicut qui duas uxores ducunt; & tamen utrique abjurant solum de levi. Ideò Palaus in sum. tom. 1. tract. 4. disput. 7. punct. 1. num. 9. qualitatem pœnæ remittit Inquisitorum arbitrio, pensata qualitate personæ, & delicti. part. 4. tractat. 7. resolutione 1.

145. Negantem propositionem Theologicam, quæ evidenter infertur ex propositione de fide, non possunt punire tamquam hæreticum; quia talis non est hæreticus, sed præsumitur. Ita Villalobos tom. 2. tractat. 1. diff. 10. num. 6. contra Canum de loc. theol. lib. 12. cap. 9. Nisi ser infertur in illa negatione persistent; nam tunc erit puniendus tamquam hæreticus negans principium revelatum. Ita Sanchez nax. in sum. tom. 1. lib. 2. cap. 8. n. 12. part. 4. tr. 7. resol. 7. §.

Pro hæretico puniri non potest negans propositionem Theologicam qua evidenter infertur.

146. Judæos, Mauros, & alios infideles in casibus recensitis supra numer. 109 possunt Inquisitores ex Soufa lib. 1. cap. 37. numer. 29. punire pœna arbitraria, majori vel minori pro qualitate delicti, videlicet pœna privationis conversationis cum Christianis, pecuniaria, carceris, verberum, treremium, etiam in perpetuū, tradi præterea possunt Curie

Judæi, & alii infideles delinquentes ut supra puniuntur pœna arbitraria pro qualitate delicti.